

32008R0593

L 177/6

SLUŽBENI LIST EUROPSKE UNIJE

4.7.2008.

UREDBA (EZ) br. 593/2008 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 17. lipnja 2008.****o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I)**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 61. točku (c) i drugu alineju članka 67. stavka 5.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾

u skladu s postupkom utvrđenim u članku 251. Ugovora ⁽²⁾,

budući da:

- (1) Zajednica si je za cilj zadala održavanje i razvoj područja slobode, sigurnosti i pravde. Za progresivno utvrđivanje ovog područja Zajednica mora usvojiti mjere koje se odnose na pravosudnu suradnju u građanskim stvarima s prekograničnim utjecajem, u mjeri potrebnoj za pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta.
- (2) U skladu s člankom 65. točkom (b) Ugovora, ove mjere moraju uključivati one koje promiču usklađenost mjerodavnih pravila država članica u pogledu sukoba zakona i sudske nadležnosti.
- (3) Europsko Vijeće koje se sastalo u mjestu Tampere 15. i 16. listopada 1999. potvrdilo je princip uzajamnog priznavanja presuda i drugih odluka pravosudnih tijela kao temelj suradnje u pravosuđu u vezi s građanskim stvarima, te je pozvalo Vijeće i Komisiju na usvajanje programa mjera za provedbu tog principa.
- (4) Dana 30. studenoga 2000. Vijeće je usvojilo zajednički program mjera Komisije i Vijeća za provedbu principa uzajamnog priznavanja odluka u građanskim i trgovačkim stvarima ⁽³⁾. Program utvrđuje mjere koje se odnose na usklađivanje pravila o sukobu zakona i za pojednostavljenje uzajamnog priznavanja presuda.
- (5) Haški program ⁽⁴⁾, koji je usvojilo Europsko vijeće 5. studenoga 2004., poziva na aktivno djelovanje u pogledu pravila o sukobu zakona u vezi s ugovornim obvezama (Rim I).

- (6) Za pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta, kako bi se unaprijedila predvidivost ishoda sudskog postupka, pogotovo u pogledu mjerodavnih zakona i slobodnog kretanja presuda, potrebna su pravila o sukobu zakona u državama članicama u svrhu utvrđivanja istog nacionalnog prava bez obzira na državu u kojoj je sjedište suda pred kojim se vodi postupak.
- (7) Sadržajni bi opseg i odredbe ove Uredbe trebali biti u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima ⁽⁵⁾ (Bruxelles I) i Uredbom (EZ) br. 864/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne obveze (Rim II.) ⁽⁶⁾.
- (8) Obiteljski bi odnosi trebali obuhvatiti rodbinske odnose, brak, srodstvo po tazbini i pobočno srodstvo. Navod u članku 1. stavku 2. u vezi s odnosima koji imaju učinak usporediv s brakom i drugim obiteljskim odnosima, trebao bi se tumačiti u skladu s pravom države članice u kojoj se nalazi sud pred kojim je pokrenut postupak.
- (9) Obveze koje se odnose na mjenice, čekove i zadužnice, te na druge prenosive vrijednosne papire također se odnose na tovarni list u mjeri u kojoj obveze iz tovarnog lista proizlaze iz njegovog svojstva prenosivosti.
- (10) Obveze koje proizlaze iz trgovanja prije sklapanja ugovora obuhvaćene su člankom 12. Uredbe (EZ) br. 864/2007. Stoga bi te obveze trebalo isključiti iz područja primjene ove Uredbe.
- (11) Sloboda ugovornih stranaka pri odabiru mjerodavnog prava trebao bi biti jedan od temelja sustava pravila o sukobu zakona u pitanjima ugovornih obveza.
- (12) Sporazum među ugovornim strankama da utvrde isključivu nadležnost jednog ili više sudova u državama članicama za rješavanje sporova iz ugovora, trebao bi biti jedan od čimbenika koje je potrebno uzeti u obzir pri odlučivanju o tome da li je odabir prava jasno naznačen.
- (13) Ova Uredba ne sprečava ugovorne stranke da se u ugovoru pozovu na nedržavno pravo ili na međunarodnu konvenciju.

⁽¹⁾ SL L 318, 23.12.2006., str. 56.

⁽²⁾ Mišljenje Europskog parlamenta od 29. studenoga 2007. (još nije objavljeno u Službenom listu) i Odluka Vijeća od 5. lipnja 2008.

⁽³⁾ SL L 12, 15.1.2001., str. 1.

⁽⁴⁾ SL L 53, 3.3.2005., str. 1.

⁽⁵⁾ SL L 12, 16.1.2001., str. 1. Uredba kako je zadnje izmijenjena Uredbom (EZ) br. 1791/2006 (SL L 363, 20.12.2006., str. 1.).

⁽⁶⁾ SL L 199, 31.7.2007., str. 40.

- (14) Ako Zajednica, kroz odgovarajući pravni instrument, usvoji pravila materijalnog ugovornog prava, uključujući standardne odredbe i uvjete, tim se instrumentima može predvidjeti mogućnost odabira ugovornih stranaka hoće li koristiti ta pravila.
- (15) Nakon odabira prava, pri čemu se svi ostali elementi vezani za slučaj ne nalaze u onoj državi čije je pravo odabrano, izbor prava ne dovodi u pitanje primjenu odredaba prava te države, od kojih se ne može odstupiti sporazumom. Ovo se pravilo mora primijeniti bez obzira da li je odabir prava popraćen odabirom suda. Budući da nije došlo ni do kakve sadržajne promjene u usporedbi s člankom 3. stavkom 3. Konvencije o mjerodavnom pravu za ugovorne obveze⁽¹⁾ (Rimska konvencija), tekst ove Uredbe usklađen je u najvećoj mogućoj mjeri s člankom 14. Uredbe (EZ) br. 864/2007.
- (16) U svrhu općeg cilja ove Uredbe, odnosno pravne sigurnosti u području europskog pravosuđa, pravila koja se odnose na sukob zakona bi trebala biti jasno utvrđiva. Sudovi bi, međutim, trebali zadržati stupanj slobode odlučivanja o pravu koje je u najužoj vezi s određenom situacijom.
- (17) U pogledu mjerodavnog prava u situacijama kad ono nije odabrano, pojmove „pružanje usluga” i „prodaja robe” trebalo bi tumačiti na isti način kao i kod primjene članka 5. Uredbe (EZ) br. 44/2001, u mjeri u kojoj je prodaja robe i pružanje usluga obuhvaćeno ovom Uredbom. Iako ugovori o franšizi i distribuciji predstavljaju ugovore o uslugama, predmet su posebnih pravila.
- (18) U pogledu mjerodavnog prava u situacijama kad ono nije odabrano, multilateralni sustavi bi trebali biti oni u kojima se trguje, poput reguliranih tržišta i sustava multilateralnog trgovanja, u skladu s odredbama članka 4. Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata⁽²⁾, bez obzira na to da li se ona oslanjaju na središnju drugu stranku ili ne.
- (19) Ako pravo nije odabrano, mjerodavno bi se pravo trebalo utvrditi u skladu s pravilom utvrđenim za posebnu vrstu ugovora. Kad je ugovor nemoguće kategorizirati u smislu da pripada pod jednu posebnu kategoriju, odnosno kad su njegovi dijelovi obuhvaćeni s više posebnih kategorija, podliježe pravu države u kojoj ugovorna stranka od koje se očekuje ispunjenje ugovora na karakterističan način ima uobičajeno boravište. U slučaju ugovora koji se sastoji od skupine prava i obveza, koji je moguće kategorizirati tako da je obuhvaćen s više posebnih kategorija, karakteristično bi se ispunjenje ugovora trebalo utvrditi uzimajući u obzir njegovo težište.
- (20) Kad je ugovor vidljivo bolje povezan s državom koja nije država navedena u članku 4. stavku 1. ili stavku 2., zaštitnom bi se klauzulom trebala utvrditi primjena prava te druge države. U svrhu utvrđivanja te države, trebalo bi se između ostalog uzeti u obzir i to da li je navedeni ugovor u uskoj vezi s drugim ugovorom ili ugovorima.
- (21) U nedostatku izbora, kad nije moguće utvrditi mjerodavno pravo bilo na temelju činjenice da se ugovor može klasificirati kao jedna od posebnih vrsta, odnosno utvrditi pravo države uobičajenog boravišta ugovorne stranke koja mora ispuniti ugovor na karakterističan način, ugovor podliježe pravu države s kojom je u najbližoj vezi. U svrhu utvrđivanja te države trebalo bi se između ostalog uzeti u obzir i to da li je navedeni ugovor u uskoj vezi s drugim ugovorom ili ugovorima.
- (22) U pogledu tumačenja ugovora za prijevoz robe, nisu predviđene nikakve sadržajne promjene vezano za članak 4. stavak 4. treću rečenicu Rimske konvencije. Slijedom toga brodarski ugovori za pojedinačan prijevoz i drugi ugovori čija je osnovna namjena prijevoz robe trebali bi se smatrati ugovorima o prijevozu robe. U smislu ove Uredbe izraz „pošiljatelj” bi se trebao odnositi na svaku osobu koja sklopi ugovor o prijevozu s prijevoznikom, a izraz „prijevoznik” bi se trebao odnositi na ugovornu stranku koja se obvezuje prevesti robu, bez obzira na to da li sama izvršava ovaj prijevoz.
- (23) U pogledu ugovora sklopljenih s ugovornim strankama koje se smatraju slabijima, te je ugovorne stranke potrebno zaštititi pravilima o sukobu zakona koja su povoljnija za njih od općih pravila.
- (24) S posebnim osvrtom na potrošačke ugovore, pravilo o sukobu zakona bi trebalo omogućiti smanjenje troškova rješavanja sporova koji se odnose na obično relativno male tražbine, te uzeti u obzir razvoj tehnika prodavanja na daljinu. U svrhu usklađenosti s Uredbom (EZ) br. 44/2001 potrebno je i upućivanje na pojam usmjerenja djelatnosti kao uvjet za primjenu pravila o zaštiti potrošača te da se koncept tumači jednako kao i na temelju Uredbe (EZ) br. 44/2001 i ove Uredbe, uzimajući u obzir da zajednička izjava Vijeća i Komisije o članku 15. Uredbe (EZ) br. 44/2001 navodi da „za primjenu članka 15. stavka 1. točke (c) nije dovoljno samo da poduzetnik usmjeri svoje aktivnosti na državu članicu u kojoj je boravište potrošača, odnosno na niz država članica uključujući i tu državu članicu; potrebno je također sklopiti ugovor u okviru njegova poslovanja”. Izjava također navodi da „sama činjenica dostupnosti portala na internetu nije dovoljna za primjenu članka 15., iako se kao čimbenik uzima u obzir činjenica da ovaj portal na internetu nudi sklapanje ugovora na daljinu, te da je ugovor zaista bio sklopljen na daljinu

⁽¹⁾ SL C 334 30.12.2005., str. 1.

⁽²⁾ SL L 145, 30.4.2004., str. 1. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2008/10/EZ (SL L 76, 19.3.2008., str. 33.).

bilo kojim sredstvima. U tom smislu, jezik i valuta koji se koriste na tom internet portalu ne predstavljaju relevantan čimbenik.”.

- (25) Potrošače bi trebalo zaštititi ovakvim pravilima države u kojoj imaju uobičajeno boravište, od kojih se ne može odstupiti sporazumom, pod uvjetom da je sklopljen potrošački ugovor kao posljedica stručnog obavljanja komercijalnih ili profesionalnih djelatnosti u toj državi. Ista se zaštita mora jamčiti ako poduzetnik, dok ne obavlja svoje komercijalne odnosno stručne djelatnosti u državi u kojoj potrošač ima uobičajeno boravište, na bilo koji način usmjeri svoje aktivnosti na tu državu ili na nekoliko država, uključujući i tu državu, te se ugovor sklapa kao posljedica tih aktivnosti.
- (26) U smislu ove Uredbe, financijske usluge poput investicijskih usluga i aktivnosti te dodatnih usluga koje poduzetnik pruža potrošaču, kako je navedeno u odjeljcima A i B Priloga I. Direktivi 2004/39/EZ i ugovora o prodaji jedinica u poduzećima za zajednička ulaganja, bez obzira na to da li je to obuhvaćeno Direktivom Vijeća 85/611/EEZ od 20. prosinca 1985. o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) ⁽¹⁾, podliježu odredbama članka 6. ove Uredbe. U skladu s time, kod navođenja odredaba i uvjeta koji reguliraju izdavanje odnosno javnu ponudu prenosivih vrijednosnih papira te unos ili otkup jedinica u poduzećima za zajednička ulaganja, ovaj navod mora sadržavati sve aspekte koji vežu izdavatelja odnosno ponuđača za potrošača, ali ne smiju uključivati one aspekte koji se odnose na pružanje financijskih usluga.
- (27) Razni bi se izuzeci trebali utvrditi od općeg pravila o sukobu zakona za potrošačke ugovore. Prema jednom takvom izuzetku, opće se pravilo ne bi trebalo primjenjivati na ugovore koji se odnose na stvarna prava nad nekretninama, odnosno na prava najma te imovine, osim ako se ugovor ne odnosi na pravo najma ili ugovor o pravu na vremenski ograničenu uporabu nekretnine, unutar značenja Direktive 94/47/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 1994. o zaštiti kupaca u pogledu određenih aspekata ugovora koji se odnose na kupnju prava na vremenski ograničenu uporabu nekretnine ⁽²⁾.
- (28) Potrebno je osigurati da prava i obveze koji predstavljaju financijski instrument nisu obuhvaćeni općim pravilom koje se primjenjuje na potrošačke ugovore, s obzirom da to može dovesti do mjerodavnosti različitih prava na svaki od korištenih instrumenata, čime se mijenja njihova priroda i sprečava njihova razmjenjivost kroz trgovinu odnosno ponudu. Jednako tako, kad god su takvi instrumenti izdani odnosno ponuđeni, ugovorni

odnosi utvrđeni između izdavatelja ili ponuditelja i potrošača ne bi nužno trebali biti podređeni obveznoj primjeni prava države uobičajenog boravišta potrošača, s obzirom da postoji potreba za osiguranjem jednakih odredaba i uvjeta izdavanja odnosno ponude. Isto se načelo mora primijeniti u pogledu multilateralnih sustava obuhvaćenih odredbama članka 4. stavka 1. točke (h), u pogledu kojih je potrebno osigurati da pravo države uobičajenog boravišta potrošača ne zadire u pravila koja se primjenjuju na ugovore sklopljene unutar tih sustava odnosno s rukovoditeljima takvih sustava.

- (29) U smislu ove Uredbe, pozivanja na prava i obveze koji reguliraju izdavanje, javnu ponudu odnosno javno preuzimanje ponuda prenosivih vrijednosnih papira, te pozivanja koja se odnose na unos i otkup jedinica u poduzećima za zajednička ulaganja, trebala bi uključivati odredbe koje između ostalog reguliraju dodjelu vrijednosnih papira ili jedinica, prava prekomjernog upisa, prava povlačenja i slična pitanja u kontekstu ponude, kao i pitanja navedena u člancima 10., 11., 12. i 13., čime se osigurava da se svi ugovorni aspekti ponude, koji vežu izdavatelja odnosno ponuditelja za potrošača, reguliraju jednim pravom.
- (30) U smislu ove Uredbe, financijskim instrumentima i prenosivim vrijednosnim papirima smatraju se instrumenti navedeni u članku 4. Direktive 2004/39/EZ.
- (31) Ničime se u ovoj Uredbi ne dovodi u pitanje djelovanje formalnog dogovora utvrđenog kao sustav prema članku 2. točki (a) Direktive 98/26/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 1998. o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru vrijednosnih papira ⁽³⁾.
- (32) S obzirom na posebnu prirodu ugovora za prijevoz i ugovora o osiguranju, specifične odredbe moraju osigurati odgovarajuću razinu zaštite putnika i osiguranika. Stoga se članak 6. ne bi trebao primjenjivati u smislu navedenih ugovora.
- (33) Kad ugovor o osiguranju koji ne obuhvaća značajan rizik uključuje više od jednog rizika, od kojih se barem jedan nalazi u državi članici i barem jedan u trećoj zemlji, posebna bi se pravila o ugovorima o osiguranju iz ove Uredbe trebala primjenjivati samo na rizik odnosno rizike koji se nalaze u odgovarajućoj državi članici odnosno državama članicama.
- (34) Pravilo o individualnim ugovorima o radu ne bi trebalo dovoditi u pitanje primjenu prevladavajućih obveznih odredaba države u kojoj osoba obavlja posao u skladu s Direktivom 96/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 1996. o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ SL L 375, 31.12.1985., str. 3. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2008/18/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 76, 19.3.2008., str. 42.).

⁽²⁾ SL L 280, 29.10.1994., str. 83.

⁽³⁾ SL L 166, 11.6.1998., str. 45.

⁽⁴⁾ SL L 18, 21.1.1997., str. 1.

- (35) Zaposlenici ne bi trebali biti lišeni zaštite koju im osiguravaju odredbe od kojih se ne može odstupiti sporazumom, odnosno od kojih se može odstupiti samo u njihovu korist.
- (36) U pogledu individualnih ugovora o radu, rad koji je izvršen u drugoj državi trebao bi se smatrati privremenim ako se od zaposlenika očekuje da nastavi raditi u matičnoj državi nakon što je završio s radom u inozemstvu. Sklapanje novog ugovora o radu s izvornim poslodavcem odnosno poslodavcem koji pripada u istu grupu trgovačkih društava kao i izvorni poslodavac, ne bi trebao isključivati pretpostavku da je zaposlenik svoj posao u drugoj državi obavljao privremeno.
- (37) Pitanja od javnog interesa opravdavaju, pod izuzetnim okolnostima, davanje mogućnosti sudovima država članica da primijene izuzetke na temelju javnog poretka i prevladavajućih obveznih odredaba. Pojam „prevladavajućih obveznih odredaba” trebao bi se razlikovati od koncepta „odredaba od kojih se ne može odstupiti sporazumom” te bi ga se trebalo restriktivnije tumačiti.
- (38) U smislu dobrovoljnog ustupa tražbine izraz „odnos” bi trebao jasno naznačiti da se članak 14. stavak 1. odnosi i na imovinski aspekt ustupa tražbine, kao između ustupitelja i primatelja, u određenom pravnom poretku gdje se ovi aspekti tretiraju drukčije od aspekata na temelju obveznog prava. Međutim, izraz „odnos” se ne bi trebao tumačiti tako da se odnosi na bilo koji odnos koji može postojati između ustupitelja i primatelja. Posebno ne bi trebao obuhvaćati preliminarna pitanja u pogledu dobrovoljnog ustupa tražbine ili ugovorne subrogacije. Izraz bi trebao biti strogo ograničen na aspekte koji se neposredno odnose na predmetni dobrovoljni ustup tražbine ili ugovornu subrogaciju.
- (39) U svrhu pravne sigurnosti, definicija uobičajenog boravišta bi trebala biti jasno definirana, posebno za trgovačka društva i druge institucije, s pravnom osobnošću ili bez nje. Za razliku od članka 60. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 44/2001 o utvrđivanju tri kriterija, pravilo o sukobu zakona bi se trebalo temeljiti na jednom kriteriju; u suprotnom ugovorne stranke ne bi bile u mogućnosti predvidjeti koje će se pravo primjenjivati u njihovom slučaju.
- (40) Trebalo bi izbjegavati situaciju u kojoj su pravila o sukobu zakona obuhvaćena s više instrumenata, i gdje postoje razlike između tih pravila. Međutim, ovom se Uredbom ne isključuje mogućnost uključivanja pravila o sukobu zakona, koja se odnose na ugovorne obveze, u odredbe prava Zajednice u pogledu određenih pitanja.
- Ovom se Uredbom ne dovodi u pitanje primjena drugih instrumenata kojima je cilj doprinijeti pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta u mjeri u kojoj ih nije moguće koristiti s pravom koje se temelji na pravilima ove Uredbe. Primjena odredaba mjerodavnog prava koje se temelji na pravilima iz ove Uredbe ne bi trebala ograničiti slobodno kretanje robe i usluga kako je regulirano instrumentima Zajednice, kao Direktivom 2003/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o pojedinim pravnim aspektima usluga informatičkog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini) ⁽¹⁾.
- (41) Poštovanje međunarodnih obveza koje su države članice preuzele znači da ova Uredba nema utjecaja na međunarodne konvencije kojih su jedna ili više država članica stranke u vrijeme donošenja ove Uredbe. U svrhu veće dostupnosti pravilima, Komisija bi trebala objaviti popis relevantnih konvencija u *Službenom listu Europske unije* na temelju informacija dobivenih od strane država članica.
- (42) Komisija će Europskom parlamentu i Vijeću podnijeti prijedlog koji se odnosi na postupke i uvjete na temelju kojih bi države članice imale pravo u svoje ime pregovarati i sklopiti sporazume s trećim zemljama, u individualnim i izuzetnim slučajevima, u pogledu sektorskih pitanja, te koji sadrže odredbe o mjerodavnom pravu u pogledu ugovornih obveza.
- (43) S obzirom da cilj ove Uredbe države članice ne mogu postići u zadovoljavajućoj mjeri te ih je stoga u smislu opsega i učinaka ove Uredbe moguće bolje postići na razini Zajednice, Zajednica može na temelju principa supsidijarnosti usvojiti mjere u skladu s odredbama članka 5. Ugovora. U skladu s načelom proporcionalnosti, kako je navedeno u spomenutom članku, ova Uredba obuhvaća samo mjere potrebne za postizanje ovog cilja.
- (44) U skladu s člankom 3. Protokola o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, Irska je priopćila svoju želju da sudjeluje u usvajanju i primjeni ove Uredbe.
- (45) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, te ne dovodeći u pitanje članak 4. navedenog Protokola, Ujedinjena Kraljevina ne sudjeluje u donošenju ove Uredbe, Uredba nije za nju obvezujuća niti ju je dužna primjenjivati.
- (46) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola o stajalištu Danske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Uredbe, Uredba nije za nju obvezujuća niti ju je dužna primjenjivati.

(¹) SL L 178, 17.7.2000., str. 1.

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

PODRUČJE PRIMJENE

Članak 1.

Materijalno područje primjene

1. Ova se Uredba primjenjuje, u situacijama kada postoji sukob zakona, na ugovorne obveze u građanskim i trgovačkim stvarima.

Međutim, ne primjenjuje se na porezne, carinske ili upravne stvari.

2. Ova se Uredba ne odnosi na:

- (a) pitanja koja se odnose na status ili pravnu i poslovnu sposobnost fizičkih osoba, ne dovodeći u pitanje članak 13.;
- (b) obveze koje proizlaze iz obiteljskih odnosa i odnosa za koje se na temelju zakona koji reguliraju ove odnose smatra da imaju usporediv učinak, uključujući obveze uzdržavanja;
- (c) obveze koje proizlaze iz režima bračne imovine, te na imovinske režime odnosa za koje se na temelju zakona koji reguliraju ove odnose smatra da imaju usporediv učinak s brakom, oporukama i nasljeđivanjem;
- (d) obveze koje proizlaze iz mjenica, čekova i zadužnica, te drugih prenosivih vrijednosnih papira, u mjeri u kojoj obveze na temelju tih prenosivih vrijednosnih papira proizlaze iz njihove prenosivosti;
- (e) sporazume o arbitraži i sporazume o odabiru suda;
- (f) pitanja regulirana pravom trgovačkih društava i drugih tijela, s pravnom osobnošću ili bez nje, poput osnivanja kroz registraciju ili drukčije, pravne i poslovne sposobnosti, unutarnje organizacije ili likvidacije trgovačkih društava i drugih tijela, s pravnom osobnošću ili bez nje, te osobne odgovornosti službenika i članova kao takvih, za obveze trgovačkog društva ili tijela;
- (g) pitanja u vezi s mogućnosti zastupnika da poveže osobu za čiji račun postupa, odnosno dio trgovačkog društva ili drugu instituciju, s pravnom osobnošću ili bez nje, s trećom stranom;
- (h) osnivanje trustova te na odnose između osnivača, upravitelja i korisnika trusta;
- (i) obveze koje proizlaze iz pregovora koji prethode zaključenju ugovora;

(j) ugovore o osiguranju koji proizlaze iz poslovanja organizacija koje nisu poduzetnici navedeni u članku 2. Direktive 2002/83/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. studenoga 2002. o životnom osiguranju⁽¹⁾, čiji je cilj pružanje pogodnosti zaposlenim ili samozaposlenim osobama unutar poduzeća ili grupe poduzeća odnosno obrta ili grupe obrta, u slučaju smrti odnosno opstanka ili u slučaju prestanka ili ograničenja aktivnosti, odnosno profesionalna oboljenja ili nesreće na radu.

3. Ova se Uredba ne odnosi na dokaze i postupak, ne dovodeći u pitanje članak 18.

4. U ovoj Uredbi izraz „država članica” znači države članice na koje se ova Uredba primjenjuje. Međutim, u članku 3. stavku 4. i članku 7. ovaj izraz znači sve države članice.

Članak 2.

Univerzalna primjena

Svako pravo utvrđeno ovom Uredbom primjenjuje se, bez obzira da li je to pravo države članice.

POGLAVLJE II.

JEDINSTVENA PRAVILA

Članak 3.

Slobodni izbor

1. Na ugovor se primjenjuje pravo koje su stranke izabrale. Izbor se navodi izrijekom ili jasno proizlazi iz odredaba ugovora ili okolnosti slučaja. Ugovorne stranke imaju mogućnost same izabrati mjerodavno pravo za cijeli ugovor odnosno jedan njegov dio.

2. Ugovorne se stranke mogu u svako doba dogovoriti da se na ugovor odnosi pravo koje do tada nije bilo mjerodavno, bilo zbog prijašnjeg izbora na temelju ovog članka ili drugih odredaba ove Uredbe. Svaka promjena prava koje se primjenjuje nakon sklapanja ugovora ne dovodi u pitanje njegovu formalnu valjanost na temelju članka 11. niti negativno utječe na prava trećih strana.

3. Kad se svi ostali elementi relevantni za situaciju u vrijeme izbora nalaze u državi koja nije država čije je pravo odabrano, izbor ugovornih stranaka ne dovodi u pitanje primjenu odredaba prava te druge države, od kojih se ne može sporazumno odstupiti.

4. Kad se svi ostali elementi relevantni za situaciju u vrijeme izbora nalaze u jednoj ili više država članica, mjerodavno pravo druge države članice koje odaberu ugovorne stranke ne dovodi

⁽¹⁾ SL L 345, 19.12.2002., str. 1. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2008/19/EZ (SL L 76, 19.3.2008., str. 44.).

u pitanje primjenu, prema potrebi, odredaba prava Zajednice od kojih se ne može sporazumno odstupiti, kako se primjenjuju u državi članici pred čijim se sudom vodi postupak.

5. Postojanje i valjanost suglasnosti ugovornih strana u pogledu izbora mjerodavnog prava utvrđuje se u skladu s odredbama članaka 10., 11. i 13.

Članak 4.

Mjerodavno pravo u slučaju kad ga ugovorne stranke nisu odabrale

1. U mjeri u kojoj pravo koje je mjerodavno za ugovor nije odabrano u skladu s člankom 3., te ne dovodeći u pitanje članke od 5. do 8., pravo kojem podliježe ugovor utvrđuje se kako slijedi:

- (a) ugovor o prodaji robe podliježe pravu države u kojoj prodavatelj ima uobičajeno boravište;
- (b) ugovor o pružanju usluga podliježe pravu države u kojoj pružatelj usluga ima uobičajeno boravište;
- (c) ugovor koji se odnosi na stvarno pravo na nekretninama odnosno na pravo najma ili zakupa nekretnina podliježe pravu države u kojoj se nekretnina nalazi;
- (d) neovisno o točki (c), najam nekretnina ugovoren za privremeno privatno korištenje u razdoblju koje nije duže od šest uzastopnih mjeseci, podliježe pravu države u kojoj najmodavac ima uobičajeno boravište, pod uvjetom da je najmoprimac fizička osoba, te da ima uobičajeno boravište u istoj državi;
- (e) ugovor o franšizi podliježe pravu države u kojoj korisnik franšize ima uobičajeno boravište;
- (f) ugovor o distribuciji podliježe pravu države u kojoj distributer ima uobičajeno boravište;
- (g) ugovor o prodaji robe putem dražbe podliježe pravu države u kojoj se odvija dražba, ako je to mjesto moguće utvrditi;
- (h) ugovor sklopljen unutar multilateralnog sustava koji spaja odnosno pojednostavljuje spajanje interesa trećih osoba kod višestruke kupovine i prodaje u vezi s financijskim instrumentima, kako je definirano člankom 4. stavkom 1. točkom (17.) Direktive 2004/39/EZ, u skladu s nediskrecijskim pravilima, te koji regulira samo jedno pravo, podliježe tom pravu.

2. Kad ugovor nije obuhvaćen stavkom 1. odnosno kad su dijelovi ugovora obuhvaćeni s više točaka od (a) do (h)

stavka 1., ugovor podliježe pravu države u kojoj ugovorna strana koja na karakterističan način mora ispuniti ugovor ima uobičajeno boravište.

3. Kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor očigledno u užoj vezi s državom koja nije država navedena u stavicima 1. i 2., mjerodavno je pravo te druge države.

4. Kad je mjerodavno pravo nemoguće utvrditi na temelju stavaka 1. i 2., ugovor podliježe pravu države s kojom je u najužoj vezi.

Članak 5.

Ugovori o prijevozu

1. U mjeri u kojoj pravo koje je mjerodavno za ugovor o prijevozu nije odabrano u skladu s člankom 3., ugovor podliježe pravu države u kojoj prijevoznik ima uobičajeno boravište, pod uvjetom da se mjesto primitka ili mjesto dostave odnosno uobičajeno boravište pošiljatelja također nalazi u toj državi. Ako ovi zahtjevi nisu ispunjeni, mjerodavno je pravo one države u kojoj se nalazi mjesto dostave koje su utvrdile ugovorne stranke.

2. U mjeri u kojoj pravo koje je mjerodavno za ugovor o prijevozu putnika ugovorne stranke nisu odabrale u skladu s drugim podstavkom, mjerodavno je pravo one države u kojoj putnik ima uobičajeno boravište, pod uvjetom da se ili mjesto odlaska ili mjesto odredišta nalazi u toj državi. Ako ovi zahtjevi nisu ispunjeni, mjerodavno je pravo one države u kojoj se nalazi uobičajeno boravište prijevoznika.

U skladu s člankom 3. ugovorne stranke kao mjerodavno pravo za ugovor o prijevozu putnika mogu odabrati samo pravo države u kojoj:

- (a) putnik ima uobičajeno boravište; ili
- (b) prijevoznik ima uobičajeno boravište; ili
- (c) prijevoznik ima mjesto središnje uprave; ili
- (d) se nalazi mjesto odlaska; ili
- (e) se nalazi mjesto odredišta.

3. Kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor, kad mjerodavno pravo nije odabrano, očigledno bliži državi koja nije država navedena u stavicima 1. i 2., mjerodavno je pravo te druge države.

Članak 6.

Potrošački ugovori

1. Ne dovodeći u pitanje članke 5. i 7., ugovor koji sklopi fizička osoba u svrhu za koju se smatra da je izvan njegove struke ili profesije (potrošač) s drugom osobom koja djeluje u

svojoj struci ili profesiji (poduzetnik) podliježe pravu države u kojoj potrošač ima uobičajeno boravište, pod uvjetom da poduzetnik:

- (a) provodi svoje komercijalne ili stručne djelatnosti u državi u kojoj potrošač ima uobičajeno boravište, ili
- (b) bilo kojim sredstvima usmjerava takve aktivnosti na tu državu ili na više država, uključujući tu državu,

te da je ugovor obuhvaćen opsegom tih aktivnosti.

2. Bez obzira na stavak 1., ugovorne stranke mogu odabrati mjerodavno pravo za ugovor koji ispunjava zahtjeve stavka 1. u skladu s člankom 3. Međutim, takav izbor ne može za posljedicu imati lišavanje potrošača zaštite koja mu je osigurana odredbama od kojih se ne može odstupiti sporazumom, na temelju prava koje bi bilo mjerodavno na temelju stavka 1. u slučaju da mjerodavno pravo nije izabrano.

3. Ako zahtjevi iz točaka (a) ili (b) nisu ispunjeni, mjerodavno pravo za ugovor između potrošača i poduzetnika utvrđuje se u skladu s člancima 3. i 4.

4. Stavci 1. i 2. ne primjenjuju se na:

- (a) ugovor za pružanje usluga kad je usluge potrebno pružiti potrošaču isključivo u državi koja nije država u kojoj ima uobičajeno boravište;
- (b) ugovor o prijevozu koji ne predstavlja ugovor o paket putovanju u smislu Direktive Vijeća 90/314/EEZ od 13. lipnja 1990. o paket putovanjima, organiziranim izletima i paket aranžmanima ⁽¹⁾;
- (c) ugovor koji se odnosi na stvarno pravo nad nekretninama odnosno na pravo najma nekretnina, a koji ne predstavlja ugovor o pravu na vremenski ograničenu uporabu nekretnine, u smislu Direktive 94/47/EZ;
- (d) prava i obveze koji predstavljaju financijski instrument, te prava i obveze koji predstavljaju odredbe i uvjete kojima podliježe izdavanje odnosno javna ponuda i javno preuzimanje ponuda prenosivih vrijednosnih papira, te unos i otkup jedinica u organizacijama za kolektivno ulaganje, u mjeri u kojoj te aktivnosti ne predstavljaju pružanje financijskih usluga;
- (e) ugovor sklopljen unutar one vrste sustava koji je obuhvaćen člankom 4. stavkom 1. točkom (h).

Članak 7.

Ugovori o osiguranju

1. Ovaj se članak odnosi na ugovore navedene u stavku 2., bez obzira na to da li se osigurani rizik nalazi u državi članici, i na sve druge ugovore o osiguranju koji pokrivaju rizike koji se nalaze unutar područja države članice. Ne primjenjuje se na ugovore o reosiguranju.

2. Ugovor o osiguranju koji osigurava od značajnog rizika, kako je definirano u članku 5. točki (d) Prve direktive Vijeća 73/239/EEZ od 24. srpnja 1973. o koordinaciji zakona i drugih propisa o pokretanju i obavljanju poslovanja s neposrednim osiguranjem koje nije životno osiguranje ⁽²⁾, podliježe pravu kojeg odaberu ugovorne stranke u skladu s člankom 3. ove Uredbe.

U mjeri u kojoj ugovorne stranke nisu odabrale mjerodavno pravo, ugovor o osiguranju podliježe pravu države u kojoj osiguravatelj ima uobičajeno boravište. Kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor očigledno bliži drugoj državi, mjerodavno je pravo te druge države.

3. U slučaju ugovora o osiguranju koji ne predstavlja ugovor obuhvaćen stavkom 2., ugovorne stranke mogu u skladu s člankom 3. odabrati jedno od sljedećih prava:

- (a) pravo bilo koje države članice gdje se nalazi rizik u vrijeme sklapanja ugovora;
- (b) pravo države u kojoj osiguranik ima uobičajeno boravište;
- (c) u slučaju životnog osiguranja, pravo države članice čiji je osiguranik državljanin;
- (d) za ugovore o osiguranju koji pokrivaju rizike ograničene na događaje u jednoj državi članici koja nije država članica u kojoj se nalazi rizik, pravo te države članice;
- (e) kad osiguranik ugovora koji je obuhvaćen ovim stavkom obavlja komercijalne ili industrijske aktivnosti, odnosno slobodno zanimanje, te ugovor o osiguranju pokriva dva ili više rizika koji se odnose na te aktivnosti i nalaze se u različitim državama članicama, pravo bilo koje od predmetnih država članica ili pravo države u kojoj osiguranik ima uobičajeno boravište.

Kad u slučajevima navedenim u točkama (a), (b) ili (e) navedene države članice omoguće veću slobodu izbora mjerodavnog prava za ugovor o osiguranju, ugovorne stranke mogu iskoristiti tu slobodu.

⁽¹⁾ SL L 158, 23.6.1990., str. 59.

⁽²⁾ SL L 228, 16.8.1973., str. 3. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2005/68/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 323, 9.12.2005., str. 1.).

U mjeri u kojoj ugovorne stranke nisu odabrale mjerodavno pravo u skladu s ovim stavkom, takav ugovor podliježe pravu države članice u kojoj se nalazi rizik u vrijeme sklapanja ugovora.

4. Sljedeća dodatna pravila primjenjuju se na ugovore o osiguranju koji obuhvaćaju rizike za koje država članica propisuje obvezu ugovaranja osiguranja:

- (a) ugovor o osiguranju ne ispunjava obvezu sklapanja osiguranja ako ne ispunjava posebne odredbe koje se odnose na to osiguranje, a koje je utvrdila država članica koja propisuje osiguranje. Kad je pravo države članice u kojoj se nalazi rizik u suprotnosti s pravom države članice koja propisuje obvezu sklapanja osiguranja, prevladava ovo potonje;
- (b) iznimno od odredaba stavaka 2. i 3., država članica može utvrditi da ugovor o osiguranju podliježe pravu države članice koja propisuje obvezu ugovaranja osiguranja.

5. Za potrebe stavka 3. trećeg podstavka i stavka 4., kad ugovor obuhvaća rizike koji se nalaze u više država članica, smatra se da ugovor predstavlja više ugovora pri čemu se svaki odnosi na jednu državu članicu.

6. Za potrebe ovog članka, država u kojoj se rizik nalazi utvrđuje se u skladu s člankom 2. točkom (d) Druge direktive Vijeća 88/357/EEZ od 22. lipnja 1988. o usklađivanju zakona i drugih propisa o neposrednom osiguranju koje nije životno osiguranje i o utvrđivanju odredbi za jednostavnije učinkovito ostvarivanje slobode pružanja usluga⁽¹⁾, a u slučaju životnog osiguranja, država u kojoj se rizik nalazi smatra se državom obveze u smislu članka 1. stavka 1. točke (g) Direktive 2002/83/EZ.

Članak 8.

Pojedinačni ugovor o radu

1. Individualni ugovor o radu podliježe pravu koje odaberu ugovorne stranke u skladu s člankom 3. Međutim, takav izbor prava ne može za posljedicu imati lišavanje zaposlenika zaštite koju im osiguravaju odredbe od kojih se ne može sporazumno odstupiti na temelju prava koje bi, u slučaju da ono nije odabrano, bilo mjerodavno na temelju stavaka 2., 3. i 4. ovog članka.

2. Ako se mjerodavno pravo ne može utvrditi na temelju stavka 2., ugovor podliježe pravu države u kojoj, odnosno iz koje zaposlenik uobičajeno izvršava svoj posao na temelju

ugovora. Ne smatra se da je država u kojoj se posao uobičajeno izvršava promijenjena, ako je zaposlenik privremeno zaposlen.

3. Ako se mjerodavno pravo ne može utvrditi na temelju stavka 2., ugovor podliježe pravu države u kojoj se nalazi mjesto poslovanja u kojoj je zaposlenik zaposlen.

4. Kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor u najbližoj vezi s državom koja nije država navedena u stavcima 2. i 3., mjerodavno je pravo te druge države.

Članak 9.

Prevladavajuće obvezne odredbe

1. Prevladavajuće obvezne odredbe su odredbe čije se poštovanje smatra ključnim u državi za zaštitu njezinih javnih interesa, poput političkog, socijalnog ili gospodarskog ustroja, u mjeri u kojoj ih je moguće primijeniti na bilo koju situaciju koju obuhvaćaju, bez obzira na pravo koje je inače mjerodavno za ugovor na temelju ove Uredbe.

2. Ničime se u ovoj Uredbi ne ograničava primjena prevladavajućih obveznih odredaba prava države pred čijim se sudom vodi postupak.

3. Moguće je priznati učinak prevladavajućih obveznih odredaba prava države u kojoj obveze koje proizlaze iz ugovora moraju biti ili su izvršene, u mjeri u kojoj te prevladavajuće obvezne odredbe provedbu ugovora čine nezakonitom. Pri odlučivanju o učinku tih odredaba mora se u obzir uzeti njihova priroda i svrha te posljedice njihove primjene odnosno neprimjene.

Članak 10.

Pristanak i materijalna valjanost

1. Postojanje i valjanost ugovora ili bilo koje odredbe ugovora utvrđuju se pravom kojem bi ugovor bio podložan na temelju ove Uredbe da je ugovor ili njegova odredba valjana.

2. Bez obzira na to, ugovorna stranka kako bi utvrdila da nije dala svoj pristanak, može se osloniti na pravo države u kojoj ima uobičajeno boravište ako iz okolnosti proizlazi da ne bi bilo razumno utvrđivati učinak njenih postupaka u skladu s pravom utvrđenim u stavku 1.

Članak 11.

Formalna valjanost

1. Ugovor koji sklope osobe, ili njihovi predstavnici koji se nalaze u istoj državi u vrijeme njegova sklapanja, formalno je

⁽¹⁾ SL L 172, 4.7.1988., str. 1. Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2005/14/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 149, 11.6.2005., str. 14.).

valjan ako ispunjava formalne zahtjeve prava kojem sadržajno podliježe na temelju ove Uredbe ili prava države u kojoj je sklopljen.

2. Ugovor koji sklope osobe, ili njihovi predstavnici, koji se nalaze u različitim državama u vrijeme njegova sklapanja, formalno je valjan ako ispunjava formalne zahtjeve prava kojem sadržajno podliježe na temelju ove Uredbe ili prava bilo koje od država u kojima se u vrijeme sklapanja ugovora nalazi bilo koja od ugovornih stranaka ili njihov predstavnik, ili prava države u kojoj je bilo koja od ugovornih stranaka u to vrijeme imala uobičajeno boravište.

3. Jednostrani akt čija je svrha postizanje pravnog učinka na postojeći ili potencijalni ugovor, formalno je valjan ako ispunjava formalne zahtjeve prava kojem podliježe odnosno kojem bi bio podložan na temelju ove Uredbe, ili prava države u kojoj je akt sastavljen, odnosno prava države u kojoj je osoba koja je akt sastavila u to vrijeme imala uobičajeno boravište.

4. Stavci 1., 2. i 3. ovog članka ne primjenjuju se na ugovore koji su obuhvaćeni člankom 6. Oblikovanje tih ugovora podliježe pravu države u kojoj potrošač ima uobičajeno boravište.

5. Bez obzira na stavke od 1. do 4., ugovor koji se odnosi na stvarna prava nad nekretninama ili na pravo najma nekretnina podliježe zahtjevima oblikovanja utvrđenim pravom države u kojoj se nalazi nekretnina, ako se na temelju tog prava:

- (a) propisuju ti zahtjevi bez obzira na državu u kojoj je sklopljen ugovor i bez obzira na pravo kojem podliježe ugovor; i
- (b) ne može od tih zahtjeva odstupiti sporazumom.

Članak 12.

Opseg mjerodavnog prava

1. Mjerodavno pravo za ugovor na temelju ove Uredbe posebno regulira:

- (a) tumačenje;
- (b) izvršenje;
- (c) unutar granica ovlasti dodijeljenih sudu na temelju postupnog prava, posljedice potpune ili djelomične povrede obveza, uključujući procjenu štete u mjeri u kojoj je reguliraju zakonski propisi;

(d) razne načine ukidanja obveza te preskripciju i zastaru tužbi;

(e) posljedice ništavosti ugovora.

2. U pogledu načina izvršenja i koraka koje je potrebno poduzeti u slučaju nepotpunog izvršenja, u obzir se uzima pravo države u kojoj se provodi izvršenje.

Članak 13.

Poslovna i pravna nesposobnost

Kod ugovora kojeg su sklopile osobe iz iste države, fizička osoba koja bi na temelju prava te države imala poslovnu i pravnu sposobnost može se pozvati na poslovnu i pravnu nesposobnost koja je posljedica prava druge države, samo ako je druga ugovorna stranka znala za tu nesposobnost u vrijeme sklapanja ugovora, odnosno nije znala zbog nepažnje.

Članak 14.

Dobrovoljni ustup tražbine i ugovorna subrogacija

1. Odnos između ustupitelja i primatelja na temelju dobrovoljnog ustupa tražbine ili ugovorne subrogacije s druge osobe (dužnika) podliježe pravu koje se primjenjuje na ugovor između ustupitelja i primatelja na temelju ove Uredbe.

2. Pravom kojem podliježe ustupljena odnosno subrogirana tražbina utvrđuje se ustupivost, odnos između ustupitelja i dužnika, uvjete pod kojima se može pozvati na ustup tražbine odnosno subrogaciju protiv dužnika, te da li su obveze dužnika namirene.

3. Pojam ustupa tražbine u ovom članku uključuje neposredan prijenos tražbina, prijenos tražbina putem osiguranja i zaloga, te drugih prava osiguranja nad tražbinama.

Članak 15.

Zakonska subrogacija

Kad osoba (vjerovnik) ima ugovornu tražbinu protiv druge osobe (dužnika), a treća osoba ima obvezu isplatiti vjerovnika ili je isplatila vjerovnika čime je namirila tu obvezu, pravo kojem podliježu obveze treće strane u pogledu namirenja vjerovnika utvrđuje da li i u kojoj mjeri treća osoba ima mogućnost ostvariti prava protiv dužnika, koja je imao vjerovnik protiv dužnika, na temelju prava kojem podliježe njihov odnos.

Članak 16.

Odgovornost više osoba

Ako vjerovnik ima tražbinu protiv više dužnika odgovornih za istu tražbinu, pri čemu je jedan dužnik već djelomično ili u potpunosti namirio tu tražbinu, pravo kojem podliježu obveze prema vjerovniku također podliježe i pravo dužnika na povrat

od ostalih dužnika. Ostali dužnici mogu koristiti sva sredstva prema dužniku koja su imali protiv vjerovnika u mjeri u kojoj to dozvoljava pravo kojem podliježu njihove obveze prema vjerovniku.

Članak 17.

Prijeboj

Kad ugovorne stranke ne dogovore pravo prijeboja, na prijeboj se primjenjuje ono pravo koje se primjenjuje na tražbinu u pogledu kojih dolazi do prijeboja.

Članak 18.

Teret dokaza

1. Pravo kojem podliježu ugovorne obveze na temelju ove Uredbe primjenjuje se u mjeri u kojoj, u pitanjima ugovornih obveza, sadrži pravila koja ukazuju na zakonske presumpcije odnosno utvrđuju teret dokaza.

2. Ugovor ili akt kojem je cilj pravni učinak može se dokazati bilo kojim dokaznim sredstvima koje priznaje pravo države pred čijim se sudom vodi postupak, odnosno na temelju nekog od prava navedenih u članku 11., na temelju kojeg je taj ugovor odnosno akt valjan, pod uvjetom da taj način dokazivanja može provesti sud pred kojim se vodi postupak.

POGLAVLJE III.

OSTALE ODREDBE

Članak 19.

Uobičajeno boravište

1. Za potrebe ove Uredbe, uobičajenim boravištem za trgovačka društva i druga tijela, s pravnom osobnošću ili bez nje, smatra se mjesto središnje uprave.

Uobičajenim boravištem fizičke osobe koja djeluje u sklopu svog poslovanja smatra se glavno mjesto poslovanja.

2. Kad se ugovor sklapa u sklopu poslovanja podružnice, zastupstva ili bilo koje druge poslovne jedinice, odnosno ako je na temelju ugovora ispunjenje obveza te podružnice, tog zastupstva ili poslovne jedinice, mjesto gdje se podružnica, zastupstvo ili bilo koja druga poslovna jedinica nalazi, smatra se mjestom uobičajenog boravišta.

3. Za potrebe utvrđivanja uobičajenog boravišta relevantno je vrijeme sklapanja ugovora.

Članak 20.

Isključenje uzvraćanja i daljnjeg upućivanja

Primjena prava bilo koje države navedene u ovoj Uredbi označava primjenu pravila prava na snazi u toj državi, koja

ne predstavljaju pravila međunarodnog privatnog prava, osim ako u ovoj Uredbi nije drukčije navedeno.

Članak 21.

Javni poredak države pred čijim se sudom vodi postupak

Primjena odredaba prava bilo koje države navedene u ovoj Uredbi može se odbiti samo ako je njihova primjena očigledno u suprotnosti s javnim poretkom (*ordre public*) države pred čijim se sudom vodi postupak.

Članak 22.

Države s više pravnih sustava

1. Kad se unutar države nalazi nekoliko teritorijalnih jedinica, od kojih svaka ima svoja pravna pravila u pogledu ugovornih odnosa, svaka se teritorijalna jedinica smatra državom za potrebe identificiranja mjerodavnog prava na temelju ove Uredbe.

2. Država članica u kojoj različite teritorijalne jedinice imaju svoja vlastita pravila u pogledu ugovorne odgovornosti za štetu, nemaju obvezu primijeniti ovu Uredbu na sporove isključivo između prava tih jedinica.

Članak 23.

Odnos prema drugim odredbama prava Zajednice

U izuzetak članka 7., ova Uredba ne dovodi u pitanje primjenu odredaba prava Zajednice, koja u pogledu definiranih pitanja, utvrđuje pravila o sukobu zakona vezanih za ugovorne obveze.

Članak 24.

Odnos s Rimskom konvencijom

1. Ova Uredba zamjenjuje Rimsku konvenciju u državama članicama, osim u pogledu područja država članica koja su obuhvaćena teritorijalnim opsegom te Konvencije, te na koje se ova Uredba ne primjenjuje na temelju članka 299. Ugovora.

2. U mjeri u kojoj ova Uredba zamjenjuje odredbe Rimske konvencije, svako upućivanje na tu Konvenciju tumači se kao upućivanje na ovu Uredbu.

Članak 25.

Odnos s postojećim međunarodnim konvencijama

1. Ova Uredba ne dovodi u pitanje primjenu međunarodnih konvencija kojih su jedna ili više država članica stranke u vrijeme donošenja ove Uredbe, te kojima se utvrđuju pravila o sukobu zakona vezano za ugovorne obveze.

2. Ova Uredba međutim, kao i među državama članicama, prevladava nad konvencijama koje su sklopljene isključivo između dvije ili više njih u mjeri u kojoj takve konvencije obuhvaćaju pitanja regulirana ovom Uredbom.

Članak 26.

Popis konvencija

1. Do 17. lipnja 2009. države članice obavješćuju Komisiju o konvencijama navedenim u članku 25. stavku 1. Nakon tog datuma države članice obavješćuju Komisiju o svakom otkazivanju takvih konvencija.

2. Unutar šest mjeseci od zaprimanja obavijesti navedene u stavku 1., Komisija u *Službenom listu Europske unije* objavljuje:

- (a) popis konvencija naveden u stavku 1.;
- (b) otkazivanja navedena u stavku 1.

Članak 27.

Klauzula o preispitivanju

1. Do 17. lipnja 2013. Komisija Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru predaje izvješće o primjeni ove Uredbe. Prema potrebi izvješću se prilažu prijedlozi za izmjene ove Uredbe. Izvješće uključuje:

- (a) studiju o mjerodavnom pravu vezano za ugovore o osiguranju te ocjenu učinka odredaba koje treba uvesti, ako ih ima; i

- (b) ocjenu primjene članka 6., posebno u pogledu dosljednosti prava Zajednice u području zaštite potrošača.

2. Do 17. lipnja 2010. Komisija Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru predaje izvješće o pitanju učinkovitosti ustupa tražbina odnosno subrogacije tražbina protiv trećih strana i prioritetu ustupljene odnosno subrogirane tražbine u odnosu na pravo druge osobe. Prema potrebi izvješću se prilažu prijedlozi za izmjene ove Uredbe i ocjena učinka odredaba koje treba uvesti.

Članak 28.

Vremenska primjena

Ova se Uredba primjenjuje na ugovore sklopljene počevši od 17. prosinca 2009.

POGLAVLJE IV.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 29.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 17. prosinca 2009. osim članka 26. koji se primjenjuje od 17. lipnja 2009.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama u skladu s Ugovorom o osnivanju Europske zajednice.

Sastavljeno u Strasbourgu 17. lipnja 2008.

Za Europski parlament
Predsjednik
H.-G. PÖTTERING

Za Vijeće
Predsjednik
J. LENARČIČ